

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi și Duminică.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anul XIII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.
Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 13.

Joi, 15/27 Februaru

1879.

Brasiovu, 14 (26) Februaru.

Amu disu in numerulu trecutulu alu fôiei nôstre, că amu fi doritu că procederea episcopatului greco-catolicu in privinti'a reprezentatiunei facute la Maiestate S'a in contra proiectului de lege maghiarisatoriu se fi fostu mai solidara. Momentuositate a cauzei și a intereselor nôstre nationale-bisericesci recere că se motivamu acést'a asertiune a nôstra.

Este sciutu si cu bucuria și placere amu fostu inregistratu și noi la timpulu seu dupa scirile ce le aveamu si ce ni le aduceau deodata și diuariele din Vien'a, că Escelentia S'a Archiepiscopulu și Metropolitulu gr.-cat. de Alb'a-Iuli'a d. Dr. Ioanu Vancea, invitatu fiindu de cătra o deputatiune din Sibiu a se alaturá impreuna cu toti sufraganii sei la pasulu, ce voiea se-lu întreprinda și episcopatul greco-orientalu, nu numai că a primitu acést'a invitatiune, dér' s'a grabitu a insciintiá si pe sufraganii sei despre pasulu intentiunatu in favorulu bisericeii și alu natiunei și a-i invitá, că se nu intardie a se infacișiá la rândulu loru acolo, unde i chiamá datori'a de pastori sufletesci ai poporulu romanu.

Standu lucrulu astfelu și cunoscându noi fôrte bine zelulu nationalu, de care este petrunsa in generalu preotimea romana greco-catolica, amu fostu indreptatiti a sperá, că Metropoli'a Albeilulie inca se va presentá inaintea Maiestatii Sale intr'unu modu impunitoriu, precumu recerea insemnatae cauzei și a momentului. Cu dorere amu intielesu inse că numai Escel. S'a Metropolitulu Vancea și Illustriitatea S'a Episcopulu Lugosiului Victoru Mihali au fostu din partea episcopatului greco-catolicu la Vien'a la Maiestate S'a. Este dér' nu mai pușinu indreptatita întrebarea, că de ce nu s'a presentatu impreuna cu Metropolitulu și Illustriitatea S'a Episcopulu Gherlei și de ce nu a tramisu și Episcopi'a vacanta a Oradiei mari unu reprezentante alu seu la Vien'a? De lips'a celoru dela Orade'a-mare nu ne-amu fi miratu atátu de multu, că-ci nu ar' fi fostu prim'a desamagire ce ni s'ar' fi preparatu din partea acést'a, unde se concentréza atâtea tendintie contrarie mersului naturalu alu desvoltarii nôstre nationale-bisericesci, dér' ne-amu miratu vedindu lips'a Episcopulu dela Gherl'a și inca cu atátu mai multu, cu cătu scieamu, că Illustriitatea S'a s'a alaturatu la deputatiune și a si plecatu pentru scopulu acést'a la Budapest'a. Cu dat'a de 8 Februaru st. n. a. c. amu primitu adeca urmatórea incunoscintiare autentica din Gherl'a:

„Cu privire la obiectulu pentru noi fôrte importantu, referitoriu la proiectulu de lege facutu pentru impunerea limbei maghiare in scólele nôstre vinu a incunoscintiá pe on. Redacțiune: cum-cá in 28 Ianuariu a. c., candu s'a tienutu in Blasiu conferintia in acést'a privinti'a, Illustriitatea S'a Episcopulu nostru n'a fostu acasa, venindu inse acasa, s'a tienutu acuma si aici conferintia, si s'a decisu pentru a luá parte la pasii, ce se voru face contra acelu proiectu de lege la Guvernulu reg. si la Maiestate S'a. Astadi s'a telegrafatu la Blasiu, că de este acasa Escelentia S'a Metropolitulu, Illustriitatea S'a Episcopulu nostru va merge acolo pentru cointielegere.“

Dupa cumu scimu, cointielegerea a si devenitu fapta, nu multu dupa aceea ni s'a scrisu din Budapest'a: „Ill. S'a Episcopulu Pavelu a sositu aséra aci spre a merge cu deputatiunea gr.-cat. la Maiestate S'a, dér' astadi s'a si reintorsu fara a mai asteptá sosirea Metropolitulu. Atátu caus'a reintórcerei sale, cătu si loculu unde s'a dusu nu 'mi este cunoscutu; unii dicu, că s'a dusu la Maramuresiu, altii sustienu, că s'a reintorsu acasa la Gherl'a.“

Credeamu si credemu, că numai o cauza grava a potutu se face pe Illustriitatea S'a se se întórca

la jumetate drumulu, de aceea amu tacutu pēna acuma si amu asteptatu se ni se dé deslusirea necesara, pe care in impregiurarile de față cu dreptu o astépta intregu publiculu romanu. Intru aceea si pēna astadi suntemu in nesciintia asupra motivelor acestui faptu, ba ce e mai multu publiculu este neodihnit si alarmatu prin nesce sciri reu voitórie, latite de cătra unele diuarie maghiare, cumu e „Bihar“, cu tendinti'a de aduce desbinare in sinulu poporulu nostru, întrebuintiandu arm'a cea vechia a nutrirei rivalitatii confessionale între noi. Astfelu folosindu-se de impregiurarea. că la Maiestate S'a a fostu numai Metropolitulu cu Episcopulu Lugosiului, cutéza unii a suspitiuná in-susi pasulu acestora, despre a caruia lealitate față de poporulu romanu, credemu, că nimenea dintre noi nu se va indoi. Nici nu mai este de lipsa a observá, că pasulu acestor prelari a intimpinatu in cele mai multe foi maghiare totu aceea-si inversiunata condamnare si că cu deosebire tenerulu si energiosulu Episcopulu alu Lugosiului este obiectulu celoru mai necrutatóre atacuri indreptate in contra-i in prim'a linea de cătra diuariulu maghiaru „Mármoros“.

Tocmai fiindu-cá suntemu convinsi despre lealitatea procederei numitiloru prelari, dorimu că in interessulu cauzei si spre a se odihni spiritele agitate prin scirile alarmante colportate de diuariele straine, se se faca cătu mai curēndu lumina asupra cestiunilor ponderóse de mai susu. Este acést'a cu deosebire in interessulu celu mai mare alu bisericeii romane greco-catolice, din a careia védia inimicii cauzei nôstre voiescu numai se detraga inaintea natiunei romane.

Gravitata momentulu in lupt'a nôstra comuna pentru esistencia recere astadi imperiosu dela noi că se nu lasamu se se incuibe in mediulocu nostru nici cea mai mica nesigurantia séu banuieá, că nu amu procede in strinsa unire intr'o cestiune, care ne amenintia in modu egal esistinti'a nationala si libertatea nôstra bisericesca si civila. Datori'a nôstra de publicisti ne indémna dér', a ne adresá cătra Prea Santi'a S'a Metropolitulu romaniloru greco-catolici cu respectuós'a rogare, că se binevoiesca a aflá unu modu potrivit, in care se aduca la cunoscinti'a publica adeverat'a stare a lucrulu in cestiunea deputatiunei bisericeii greco-catolice si a reprezentatiunei sale la peciórele inal-tului tronulu alu Maiestatii Sale, pentru că se se linistéca spiritele credintiosiloru si se véda contrarii nostri, cari tindu din nou a sapá bas'a unei procederi unanime a tuturor romaniloru, că bisericea romana greco-catolica a fostu si este si astadi, că in toti timpii, la inaltimea misiunei sale!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Déca sustienu diuariele maghiare, că agitatiunea in contra proiectulu de lege maghiarisatoriu ia din di in di dimensiuni mai mari apoi, acést'a este de a se intielege intr'acolo, că astadi in adeveru nu mai esista nici unu unghiuletiu locuitu de romani, unde se nu fi petrunsu convictiunea despre pericolulu, cu care ni se amenintia din nou limb'a si natiunalitatea romanésca. Fața cu acést'a e caracteristicu, că „Hon“ cere dela Metropolitulu Mironu Romanulu că se mulcomésca printr'unu cerculariu spiritele, că si candu cu o scrisóre cerculare s'ar' poté vindecá rane seculare sgandarite necontentitu de cătra ce-i dela guvernulu. Apoi mai lesne ar' fi potutu ajunge „Hon“ la scopulu doritu aducēndu dela d-lu Tisza o declaratiune, că nici nu se gandesc a asterne acelu proiectu fatalu.

Damu locu in numerulu de față partii a dou'a a reprezentatiunei Romaniloru din Clusiu cătra ambii Metropolitu, care da espressionu viaa convictiunei, ce domnesc in sinulu poporulu romanu cu privire la desu memoratulu proiectu. Re-

comandamu acést'a Representatiune deosebitei atentiuni a cetitoriloru nôstri.

* * *
Pasulu Episcopiloru nostri in contra proiectulu de lege maghiarisatoriu isi afla unu puternicu resunetu in tóta press'a monarchiei, ba si in cea esterna. Intre altele publica diuariulu boemu „Politik“ o corespondintia din Pest'a, care merita a fi memorata. „Aici in Pest'a au remasu nimiti asupra calatoriei deputatiunei romane la Vien'a — dice numit'a corespondintia — că-ci tocmai din partea preotimei romane nu s'au asteptatu la o procedere atátu de energica. Dér' acestu pasu nu va remané singuraticu, că-ci sasii transilvani si serbii inca se voru adresá la tronulu, că se-i scutéscu. Maghiarii mergu in poft'a loru de domnia pēna la estremu. Déca maghiarii ar' fi in fapta politici aceia prudenti, de cari voiescu se tréca, atunci nu s'ar' mai imflá in pene in modu atátu de ridiculu si ar' inchiaia pace cu popórele tieriei. Chauvinismulu maghiaru in cele din urma inse totu va trebui se se supuna legei si consecintiloru ce resulta din starea naturala a lucrurilor. . . . Maghiarii imitéza in art'a loru de a guverná pe turci, unu esemplu reu in tóte privintiele. Ce resultatu a avutu domni'a turcesca in tierile peninsului balcanice? Déca guvernulu turcescu ar' fi lasatu nealterata libertatea civile si nationala a Bulgariloru si ar' fi administratu bine provinci'a, atunci natiunea bulgara probabilu, că ar' fi renuntyatu la libertatea politica. Dér' perderea libertatii civile, a facutu pe poporu se 'si elupte pe cea politica. Nu mai voiescu se punu in paralela tierile corónei St. Stefanu cu provinciile turcesci de odinóra, dér' rogu pe fiecare politicu cugetatoriu se 'mi spuna, că óre se póte vorbi de libertate civila de dreptu constitutiunалу s. a. intr'unu statu, unde s. e. cele trei milióne de romani nu potu se trimita in parlamentu nici trei deputati si unde slovacii totu atátu de numerosi nu sunt de locu reprezentati? Séu crede guvernulu ungurescu, că a indatoratu pe romani prin aceea, că spre risulu opositiunei maghiare, a adusu in parlamentu nullitati de calibrulu unui Gyurka, că reprezentanti ai poporulu romanu? . . .“ Corespondentulu finesce dicēndu: Este o aparintia de tóte dilele, că esagerarea nimicesce opulu seu propriu si face se invinga tocmai pe acél'a pe care contrariulu s'a fostu conjuratu se 'lu pérda. Istori'a nôstra patriotica contine destule dovedi pentru acést'a. Asia s. e. s'a poruncitu in an. 1843 episcopulu serbescu din Bud'a sub pedépsa de mórte că se întrebuintieze la s. liturghia numai limb'a maghiara. La 1848 li s'a ordonatu preotiloru tuturoru confesiuniloru, de a portá matriculele numai in limb'a maghiara si — cu tóte aceste mai traiescu astadi serbii, romanii, slovacii s. a., a carora nimicire o planuieau, si traiescu inca si mai viu si puternicu cá inainte. In privinti'a poporulu romanu contine dealtmintea o lege mai vechia unguresca si urmatoriulu amabilu pasagiu: „de exstirpatione radicali populi valachici, item de valachorum progenie ex stirpe delenda“. (Despre stirpirea radicala a poporulu romanu si a semintiei sale.) — Multiamita lui D-dieu, Romanii inca totu aci sunt si prosperéza, incatu adeca este possibila o prosperare sub ceriulu maghiaru, dér' inca totu mai multu prosperéza, decatu maghiarii insusi, pentru că nu au lipsa a se gandi la inmultirea neamulu loru pe cale artificiala.“

* * *
Din vorbirile tienute cu ocasiunea primirei festive a deputatiunei gr. or. in Sibiu reproducemu dupa „Tel. Romanu“ frumós'a cuventare a d-lui Dr. Iosifu Hodosiu si respunsulu Escel. Sale Metropolitulu. Discursulu d-lui Dr. Hodosiu suná asia: „Escelentia! Venimu si cu acést'a ocasiune a Ve presentá omagiele nôstre, si nu ne insielamu, déca dicēmu, omagiele a intregu clerulu si poporulu romanu, acuma

candu v'ati reintorsu din grav'a, marea si gloriós'a missiune, ce, intrunindu consimtiementulu tuturoru romaniloru, a-ti luat Escelentia Vóstra a o indepliní.

„Ve asiguramu Escelentia, cá toti romanii, cleru si poporu, cu unu tremuru, séu mai bine, cu o palpitiune tremurátore a animei, intre grige si sperantia, dér' cu in-cedere in sine, cu minte calma, si cu ratiunea de ómeni conscii de caus'a ce sustienu, v'a petrecutu in caletori'a, din care astadi v'ati reintorsu. Cà-ci caus'a erá si este a nóstra a tuturoru, si Escelentia Vóstra, dimpreuna cu ceilalti domni ai deputatiunei, si cu ceilalti prelati ai bisericeloru romane, ati fostu vii'a espressione a vointiei clerului romanu din imperiulu de sub sceptrulu imperatului, regelui si mare-principelui nostru.

„Ne spune istoria, si o scimu chiaru noi, cei ce tramu inca astadi, o scimu din propri'a nóstra esperientia si sciintia, cá de câte-ori s'au redicatu grave furtune, venturi vijelóse, si procelle, acumu aprópe de 1800 ani, asupra natiunei si bisericei nóstre, totudéuna in acele fatali incercari si amerintiari la esistentia nóstra nationala si la conservarea religiunei nóstre, romanii s'au sciutu tiené la inaltimea causei ce aperau, si pe care o apera péna astadi cu o intrepiditate ce nu se póte resturná.

„Credemu, Escelentia, cá nu aci este locul de a aretá in modu chronologicu, luptele Romaniloru pentru limb'a si biserica loru. O scimu o simtimu, o urmamu, si o vomu urmá péna in indefinitu si in urma vomu lasa-o ereditate celoru ce vinu in urm'a nóstra, si cari sunt mai numerosi decâtu noi, péna ce ei in fine voru fi cei fericiti a culege fructele satisfacútore ale acestei indefinite si contiune lupte, ce de secolu intregi o purtamu. O lupta acésta, care atatu de traduse este in mintea, anim'a si sangele nostru, in cátu nu dile, nici septemani, dér' nici ani, nici secle intregi, ba nici-odata nu se va stirpi din gingasi'a, dér' totu-odata resolut'a, curagiós'a si energic'a natura conservátoria de sine a poporului romanu: si péna la invingere.

„Escelentia, devis'a nóstra a fostu, este si va fi: a ne conserva intacta limb'a si religiunea, natiunea si biserica nóstra in ori-ce impregiurari; a tiené tare la patria si la pamentulu nostru; a lasá liberu fia-carei natiuni din patria a urmá asemenea. Dér' cu voi'a nóstra, nu vomu concede niciodata a se infectá instituttele nóstre nationali bisericesci si scolastice, cu beneficiuri (?) straine, cari numai ruinare ne aducu si numai perirea ni-o prepara.

„Escelentia, permiteti-ne in urma inca numai câteva cuvinte.

„Ori-care ar' fi rezultatulu missiunei din care ve reintórceti, noi vomu dice, si dicemu: Aci suntemu, aci stamu.

„Fi-va elu favorabilu pentru noi, pentru natiunea, biserica si patria nóstra? Se póte, vomu respunde, gratia bunetatii si iubirei de dreptate a monarchului nostru.

Nu va fi elu favorabilu? Nu vomu perde sperantia: Aici suntemu, aici stamu, cá stanc'a eterna a unui poporu, pusu aici de Dumnedieu.

„Vomu merge pe calea civilizatiunei; vomu cultivá limb'a nóstra; vomu propagá cultulu religiosu; vomu tiené susu si tare la patria si la pamentulu nostru; ne vomu pune pe lucru, cá elementulu romanu se prinda radicina in tóte privintiele, de viétia publica, sociala, arte, industria, comerciulu si altele atátea. Se prinda, dicu, radecina, pe care se nu o póta sgudui nici procelele timpului, nici eternitatea secoliloru. Prin acestea, vomu dá imperatului cele ce sunt ale imperatului, lui Dumnedieu, cele ce sunt ale lui Dumnedieu, si nóue cele ce sunt ale nóstre. Se traiti Escelentia Vóstra!

La acést'a a respunsu Ecs. S'a d-lu Mitropolitu:

„Domniloru si fratiloru! Onórea, care ni-o dati si in modulu acesta mie si deputatiunei consisteriale la reintórcerea nóstra din caletori'a intreprinsa pe la Bud'a-Pest'a si Vien'a, nu o potu considerá altcumu, decâtu numai cá o manifestare: cá D-Vóstra aprobati pasii, cari noi in cointielegere cu celelalte eparchii i-amu facutu in interessulu culturai poporului nostru si pentru pacea interna dintre diferite popóre ale patriei.

„Prin pasii, ce i-amu facutu, ne-amu pus, domniloru si fratiloru! dreptu stavila in calea unui torente poternicu, care se vedea a ne amenintiá unele din cele ce noi avemu mai scumpe: limb'a, cultura nationala, si in parte si autonomi'a bisericesca. Nu mi potu, dér' ascunde simtiulu de multiamire, ce-lu amu pentru d-Vóstra, candu veniti a ne dá spriginu moralu la intreprinderile nóstre, punendu-ve intru tóte alaturea cu noi.

„De alta parte inse nu-mi potu supprime nici acea observare: cá impregiurarile, intre cari ne aflamu, ne impunu detorintia, cá in toti pasii nostri se fimu cu precumpenire matura si cu tóta posibil'a moderatiune. Deosebi pe lęnga credinti'a nóstra omagiala cátra Maiestatea S'a prea gratiosulu nostru monarchu, se ne conservamu cu scumpetate atitudinea nóstra loiala față de legile tierii si adeveratulu patriotismu. Inarmati cu aceste, intreprinderile nóstre ne voru duce la rezultate multiamitórie, si acésta o speramu cu atátu mai vertosu, pentru-cá prea inalt'a gratia si parintésc'a bunavointia esperiata si de astadata, ne póte numai intari in bunele nóstre sperantie, cari de feliu nu eschidu loialitatea si patriotismulu,

„Multiamindu-ve dér' pentru acésta onóre si adeverata spriginire morala, ve rogu domniloru si fratiloru, se ve linsciti ingrigirile, punendu-ve tóta increderea in vigilantia si lucrarea ulterióra a archiereiloru si corporatiuniloru superióre bisericesci; si apoi ve rogu se ve intruniti cu mine in simtiemintele, cari me indémna si la acésta ocaziune a esclamá: Se traiésca Maiestatea S'a regele nostru! Traiésca scump'a nóstra patria! Prospereze maic'a nóstra: natiunea, biserica!“

* * *

Interpelatiunea, ce a adresat'o deputatulu stangei estreme Madarász ministrului de culte si instructiune publica suna astfelu:

„In 21 Decembre an. tr., candu s'a pertractatu petitiunea comitateloru Aradu si Torontalu cu privire la introducerea limbei maghiare cá studiu obligatoriu d-lu ministru a declarat urmatóriele:

„Credu, cá nimicu nu ne va impedecá, cá dupa serbatori — nu potu hotari diu'a, dér' negresitu in curéndu se fia prezentatu dietei proiectulu de lege respectivu“;

dupa ce curéndu dup'a acést'a declarare a fostu publicatu tecestulu acelu proiectu de lege prin diuarie, fara cá se se fi asternutu dietei; si dupa ce nu de multu sinodulu bisericescu gr.-cat. (gr.-or.) s'a simtitu chiamatu, a rogá pe rege, se refuse guvernului seu sanctiunea prealabila spre asternerea acelu proiectu de lege:

intrebu pe d-lu ministru adéncu uimitu asupra acestei procedere anti-constitutiunale si cumpanindu seriosu datori'a mea de ablegatu:

1. Crede d-lu ministru, cá se póte uni cu regimulu parlamentariu, cá afara de ministri responsabili se mai de regelui consilie in privintia proiecteloru de legi, ce sunt a se asterne, si alti individi séu corporatiuni, cari nu sunt responsabili si pe cari nu-i numesce constitutiunea si se eserceze astfelu asupra Corónei o influentia in form'a unei petitiuni?

2. Este d-lu ministru inca in positiunea aceea, in care se aflá la 21 Decembre an. tr., candu a declarat, cá nu crede, cá 'lu va impedecá cevasi in asternerea numitului proiectu de lege; si déca este, voiesce óre, cá prin asternerea neamanata a acelu proiectu de lege, se faca se dispara ingrigirile, ce s'au nascutu in sinulu natiunei față de pasulu deputatiunei biserice greco-catolice (si greco-orientale — Madarász vorbesce totu numai de biserica greco-catolica.)

Deputatulu Georgiu Popu si „Egyetértés“.

Publicamu mai la vale scrisórea, prin care deputatulu dietalu d. Georgiu Popu reprezentantu alu cercului romanescu alu Cenului din Ungaria, declara, cá iese din partid'a asianumita a „independentiei“, a careia membru a fostu in timpu de siepte ani. Nu voimu se apretiamu cu acésta ocaziune principiile politice, cari au indemnatu pe d. deputatu acumu siepte ani a intrá in partid'a estremei stange, dér' constatamu cu bucuria si satisfacere nationala, cá d-lu Georgiu Popu nu a voitu se mai fia membru alu unei partide, care prin interpelatiunea lui Madarász, ce a iesitu dilele aceste din sinulu seu, a datu o dovéda flagranta, cá este, cá si celelalte partide maghiare, inimica nationalitatii nóstre romane, si cá recurge la mediólóce, cari stau in contradicere cu principiile liberale professate de ea denegandu romaniloru chiaru si dreptulu de petitiune la monarchu si voindu se le impuna cu forti'a limb'a maghiara. Este frumosu si romanescu pasulu deputatului Popu si nu potemu decâtu se 'lu felicitamu din tóta anim'a pentru hotarirea ce a luat'o. Este totodata de laudatu tactulu si moderatiunea, cu care d-s'a isi ia diu'a buna dela Madarász si consozii lui. Acesti domni au intotdeauna fratietatea pe buze, dér' n'au avut'o niciodata in anima. Acést'a o dovedesce si ain'a portare a diuariului loru „Egyetértés“ (concordia) față de declararea deputatului Popu, care diariu pe lęnga alte insulte, cu care ilu tractéza pe acest a io mai spune si verde, cá, deórece a esitu din partid'a loru din caus'a proiectului maghiarisatoriu, d-nii Helfy si Madarász etc. 'isi potu numai gratulá, cá-ci fora de aceea d-lu Popu cá romanu le erá numai unu ghimpe in ochi si trebuindu se aiba unele si altele consideratii față de densulu se simtieau genati in solidaritatea perfecta a partidei loru. Acuma dér' „independentii“ sunt érași numai ei intre ei si nu va mai fi nimenea, care se le aduca aminte si de indatoririle, ce le au față de nationalitatile ne-maghiare. Astfelu „Concordia“, ce o representa organulu loru póte prosperá mai bine in favorulu chauvinismului, dér' ne indoimu si noi in gradulu supremu cu d-lu deputatu Georgiu Popu, cá ea va poté prosperá pe calea acést'a si in favorulu patriei comune.

Eata scrisórea, ce a adresat'o dep. G. Popu presiedintelui clubului „independentiei“:

Multu stimat d-le presiedinte! Subscriulu, avendu onórea inainte cu siepte ani a fi alesu de deputatu dietalu si urmandu convictiunei mele politice, dintre tóte partidele grupate dupa principiile loru politice, am intratu in partid'a numita atunci cea dela „48“, ér' astadi partid'a „independentiei“, in ale carei principii socotému, cá voiu intalmi posibilitatea de a aduce la valóre si propria mea convictiune politica.

Am sprigitu la ori-ce ocaziune cu votulu meu acésta onorata partida in luptele sale energice: spre punerea in valóre a legiloru dela 1848, adeca spre realisarea egalitatii, fratietatii si libertatii generale, acestei idei mari si singuri fericitórie a timpului nostru; am sprigit'o in combaterea proiecteloru de lege retrograde, ce au fostu asternute dietei din candu in candu, precumu e ciontirea autonomiei comitateloru, restringerea dreptului de alegere, mai cu séma cátu privesce la Transilvania, mai departe am sprigit'o, candu a combatutu proiectele de lege privitóre la trebile financiare, cari subgrópa positiunea materiala a patriei si cu deosebire acele proiecte prezentate in daun'a tierii, cari se refera la relatiunile nóstre comune cu Austria.

Tóte aceste inse le-am facutu din acea firma convingere, pentru-cá de-o parte am speratu, cá prin luptele in adeveru patriotice si liberale ale onoratei partide vomu poté ajunge si asigurá deplin'a independintia a iubitei nóstre patrie; de alta parte inse, pentru-cá pe calea acést'a am speratu, cá prin aplicarea loiala a principiiloru inalte de egalitate si fratietate voiu poté asigurá inaintarea spirituala si materiala si astfelu esistentia nationalitatii mele romane, care traiésce in patria acést'a impreuna cu maghiarii aprópe de o miia de ani in bine si in reu; cá-ci convingerea mea este, cá cea mai principala conditiune de viétia a acestoru doue neamuri este se tiena unulu cu altulu, si intr'atata sunt convinsu de acést'a, incatu credu firmu, cum-cá provedinti'a a destinatu pe aceste doue neamuri cá séu se traiésca, séu se móra la olalta. Astfelu noi romanii in interessulu bine intielesu alu esistentiei nóstre dorimu se fimu amici si aliati fideli ai regimului si ai natiunei maghiare, dér' numai sub acea conditiune, cá se potemu remané romani, pastrandu-ne limb'a si nationalitatea.

„In simtiulu acest'a alu credintiei mele am trebuitu se observu cu dorere directiunea, ce au luat'o din candu in candu unii membri ai onoratei partide in cestiunea nationalitatiloru. Intr'aceea trebue se recunosc cu multiamire, cá cei mai multi prea stimati membri ai on. partide pornindu din interessulu bine intielesu alu patriei, s'au straduitu in mai multe rënduri a moderá escentricitatile acelor'a, si asia traiamu in credinti'a, cá casurile singulare observate de mine nu sunt directiunile principale ale partidei, cá atare.

„Intr'aceea in adunarea partidei dela 18 I. e. s'a luat'u conclusulu privitoriu la interpelatiunea deja cunoscuta a d-lui deputatu Iosifu Madarász, care mi-a implutu anim'a cu amara desamagire si me silésce a iesi din on. partida, a careia membru am avutu norocire a fi siepte ani: pentru cá asiá sunt convinsu, cá proiectulu de lege ce-lu intetiescu e de natura numai de a sgudui increderea imprumutata, si de a nasce o jaluzia atátu de periculósa, fora cá dispositiunile intentiunante prin elu se póta folosi limbei maghiare: de vreme ce limb'a maghiara, cá limba a statului si acuma se invétia si in scólele medie romane in aceea-si mesura, in care e necesariu si cu potintia.

„Dealtmintrea interpelatiunea acést'a alteréza si dreptulu de petitiune, care erá concesu si sub absolutismulu celu mai grosolanu, ceea ce inse se opune diametralu politicei liberale.

„Anuntiu acést'a hotarire a mea m. on. domnu presiedinte — si 'lu rogu totodata, cá se binevoiesca a-o impartasi partidei independentiei; asigurandu-lu dealtmintrea despre aceea, cá nici acést'a amara desamagire, nici espectoratiunea nedémna aparuta in organulu partidei in contra persónei mele, nici insultarea simtiului meu nationalu nu sunt in stare a sdrunciná in mine convictiunea politica de péna acuma; ba voiu luptá cá péna acuma si de aci incolo dupa modestele mele poteri pentru interesele comune ale elementului maghiaru si romanu.

„Primesce, m. on. domnule presiedinte, espressione deosebitei mele consideratiuni, cu care sunt

Budapest'a, 20 Februaru 1878.

cu veneratiune patriotica
Georgiu Popu.“

Braslovu, 12 (24) Februaru.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Eri, Dumineca in 11 Februaru, tienura Romanii din Brasiovu la Hotelulu Nr. 1 o adunare, pentru cá se tramita o adresa de multiamita si de aderintia capului bisericei ortodoxe romane din Ungaria si Transilvania, cá conducatoriulu deputatiunii, ce a mersu la Maiestatea S'a Imperatulu Austriei si regele apostolicu alu Ungariei, cá se astérna unu protestu in numele credinciosiloru bisericei orientale romane in contra proiectului de lege ce intentionéza introducerea limbei maghiare in tóte scólele elementare populare, cá studiu obligatu. Puntu trei óre se adunara in sal'a cea mare

dela Nr. 1 peste 400 de ómeni din cetate si de prin tóte suburbiele Brasiovului. Totu poporul adunata asteptá in cea mai mare tacere, cá se se deschida adunarea. Deodata se ivi domnulu comerciantu Diamandi I. Manole, care se adresá cátra adunare cu o voce resunatóre printr'o cuventare amesurata impregiurariloru si momentousitatii causei, spunendu poporului limpede si apriatu scopulu pentru care s'a conchematu acésta adunare. Dupa ce terminá d-lu Diamandi Manole luá cuventulu d-lu professoru gimnasialu Ionu C. Tacitu, care dupa câteva cuvinte introducétorie ceti cu voce tare Adres'a de multiamita si de alipire la pasulu ce l'a intreprinsu Escelenti'a S'a Mitropolitulu bisericeii greco-orientale din Ungaria si Transilvania in contra memoratului proiectu. In acésta adresa se arata, cá peste Romani de 18 seculi au trecut multe furtuni si multe vijelii, dér' ei au remasu cá stancile de granitu. Apoi dupa atát'a suferintia pentru limba si lege, acuma se credeau asiguratii prin constitutiunea bisericeasca, candu deodata se vedu de nou amenintati in esistinti'a si in cultur'a loru nationala prin proiectulu celu nou, care n'are altu scopu, decátu maghiarisarea tuturoru Romaniloru. Dupa ce se terminá cetitul Adresei, luá cuventulu advoc. si fisc. Ioanu Lengeru, care aratá, cáte legi s'au adusa in favorulu nationalitatiloru, dér' ce folosu, cá-ci tóte s'au calcatu, chiaru si in statutulu organicu s'au facutu sparturi. Apoi arata vorbindu cá din mediulocu poporului, cá acésta Adresa este numai o naturala espressiona a simtiemintelor si a dorintelor poporului. Mai pe urma recomanda Adres'a spre primire.

Dupa Ionu Lengeru mai voiau se vorbésca si altii, dér' nu li se dadu cuventulu din cauza, cá timpulu fisicu era prea scurtu, deórece sal'a era tocmita numai pēna la 5 óre. Dupa aceea se aduce Adres'a la votare, care se primesce fara nici o modificare in totu cuprinsulu ei. Dupa aceea se propune o lista de persóne, care se mérga in deputatiune se duca Adres'a de alipire. Deputatiunea va constá din vr'o 18 membri. Celu puçinu atatia s'au fostu insinuatu pēna la finea adunarii. Dupa aceea s'a inceputu subscrierea Adresei si dupa ce s'a terminatu subscrierile, s'au constatatu vro 400 de insi. Adunarea desi a fostu mai multu improvisata totusi a reesitu marétia. Dér' apoi s'ar' poté dice multe in privinti'a Adresei, cá de s'ar' fi discutatu s'ar' fi potutu aratá multe dorintie ale poporului Romanu, cari nu sunt séu sunt prea puçinu atinse intr'ins'a.

Representatiunea Romaniloru din Clusiu.

(Urmare si fine.)

Cunoscēndu noi natur'a si caracterulu poporului romanu, sciindu pēna la ce mesura e capabilu de a suferi asupririle, ne tememu multu de consecintiele acelu proiectu de lege, si tiememu, cá e o recerintia a loialitatii nóstre cátra tronul si statulu, de a insirá acele urmari funeste in urmatorele :

1. Prescriindu acelu proiectu de lege, cá docentii nostri in decursu de 3 respective 6 ani se-si insusiesca limb'a maghiara in graiu si scrisu in acelu gradu, incátu se-o póta propune in scólele rurale, pretinde un'a imposibilitate absoluta. Pentru-cá e lucru notoricu, cá idiom'a si technic'a acestei limbe straine de tóte limbele europene, sunt de atare natura, incátu eschidu cu totulu posibilitatea de a si-o insusi pe cale auto-didactica.

Dela docentii nostri actuali, cá dela individi inaintati in etate, nu potemu pretinde, cá ei de aici inainte se cerceze vre-o scóla, nici cá se-si cuprindia instructori privati, pentru-cá scimu pré bine, cá ei nu se sustienu pe sine si famili'a s'a din salariulu loru de 10—100 fl. anuali, ci 'si castiga panea de tóte dilele prin lucrulu maniloru sale in órele ce li romanu dela implinirea onerósei loru chiamari.

Prim'a si cea mai naturale consecintia a unei legi in sensulu proiectului de sub cestiune ar' fi dér', cá nici unulu dintre docentii nostri actuali nu ar' mai poté remané in postululu seu, pentru-cá nici unulu nu va espune famili'a s'a pericululu de a perí de fóme, spre a se poté elu subtrage unei experimentari, a carei unic'a urmare ar' fi numai aceea, cá a perdutu inzadaru 6 ani din viéti'a s'a. Dér' chiaru presupunendu, cá ar' induplicá ambitiunea séu lips'a pre careva dintre ei de a se supune acelei labori . . . unulu cá acésta de securu va fi reprobatu la esamenulu, ce-lu pretinde proiectulu de lege, pentru-cá scimu din esperinti'a scolara, cá nici unu romanu séu ori-ce alta nationalitate in etate inaintata nu si-a potutu insusi pre lēnga tóta opintirea idiom'a maghiara in acelu gradu, cá se o póta elu propune altor'a. De aici ar' urmá, cá presté 1200 de scóle poporale confessionale romane ar' romané de odata fora de docentii, ér' spre producere de 1200 de docentii sciutori de limb'a maghiara se recere mai multu decátu viéti'a unei generatiuni. Ce se va alege sub acestu timpu din invetiamentulu popularu? si ce din micile dér' imbucurátorele

succese, din cele 1200 de scóle, ce ni-le acuiraramu cu sacrificie mari si ostenela amara in ultimulu patrariu de secolu?

2. Totu acele greutati si pedeci neinvigibile cá la docentii le va provocá legea proiectata si la invetiacei insusi. E adeca un'a parere generala a pedagogiloru aceea, cá scólele popolari sunt deja pré incarcate cu studii.

Legea despre instructiunea popolaru (XXXVIII ex 1868) prescrie 8 studii teoretice, intre cari unele, pe cátu sunt ele de frumóse, pe atátu de puçinu contribue crescerea uuui poporu religiosu, moralu si laboriosu.

Proiectulu de lege de sub cestiune intentionéza inmultirea numerului cu unu studiu curatu teoreticu si anume de acea calitate, incátu acésta singuru va face prunciloru tiereni mai mare greutate, decatu tóte celelalte la olalta. — Esecutandu-se apoi legea sub vigherea si control'a organelorulu politice, dupa spiritulu ce jace in insasi legea aceea, si dupa tendentiele chauvinistice, de cari sunt adeptii toti functionarii politici din patri'a nóstra; efectulu naturalu a legi proiectate va fi, cá se voru neglige tóte celelalte studii si se va intrebuintiá tempulu celu nepretiuveru pentru de a insusi prunciloru din cutare gramatica in 5—6 ani 50—60 de cuvinte maghiare. Deci a detrage pentru atát'a succesu tempulu instructiunii religiose si morale, care e bas'a viéti eterne, apoi instructiunii in cetire, scriere si matesea, care sunt conditiunile esistentiei pamentesci in evulu nostru, insemnéza a riscá fericirea temporana si eterna a populatiunii pentru experimentulu de a realisá un'a ilusiune. Éra cumu-cá intentiunea legi proiectate e un'a ilusiune, acésta o documentéza mii de casuri din viéti'a practica, din care vedemu, cá nici cei mai luminati individi nu sunt in stare de a-si insusi nici limb'a cea mai usióra, armoniósa si dulce pe calea teoretica; cu atátu mai puçinu o potemu pretinde acésta dela populatiunea rurala, care din vecii veciloru sa marginitu intru tóte ale sale la necessitatile cele mai imperative, a fostu dér' si e elementulu celu mai conservativu alu societati omenesci.

3. Unu altu nu mai puçinu eminentu periculu pentru esistenti'a scóleloru nóstre poporali confessionali cuprinde in sine aceea dispositiune a legi proiectate, in urm'a carei'a vigherea si control'a in privinti'a esactei aplicari a decisiuniloru se incredintéza revisoriloru politici scolari si celorlalte organe politice prevédute in art. XXVIII din 1876. Scimu adeca din pré trist'a nóstra esperintia de pēna acuma, in ce mesura a espusu acestu articlu de lege esistenti'a scóleloru nóstre arbitriulu revisoriloru si celorlalti functionari politici. Ne sangerá de sute de ori anim'a si pan'acumu, vediendu, cá la tóte punctele, unde recerea interesulu chauvinismulu maghiaru infintierea unei scoli maghiare, acolo revisorii si functionarii politici inchiseru si cassara sub pretestele cele mai minutióse scólele nóstre confessionale interpretandu si aplicandu legea citata in modulu celu mai rabulisticu si sfortiatu.

Amu poté enumerá o multime de casuri, in cari pentru unu defectu in zidire ori pentru lipsirea unui globu, unei tabelle s'a cassatu scól'a insasi.

Dandu-ne acumu prin proiectat'a lege pe man'a totu acelor organe vigherea si control'a despre esact'a esecutare a unei imposibilitati absolute, iutielegemu instruirea teoretica in cea mai grea limba din Europ'a, urmarea va fi, cá tóte scólele nóstre poporali-confessionali, cari au scopulu pēna acumu de draconismulu, cu care se aplica legea XXVIII din 1876 voru cadé victima imposibilitatiloru prescise in proiectulu de lege de sub cestiune; din simpl'a ratiune, cá, pēna candu legea de mai susu se multiamesce cu suprem'a inspectiune a scóleloru confessionale (föfelügyelet §. 4. a. b. c.), pe atuncu proiectulu de lege din cestiune pretinde „vighere si control'a a esactei aplicari“.

4. Din cele espuse in punctele precedente urméza cu necessitate absoluta, cá prin promulgarea unei legi in sensulu proiectului ar' incetá de-odata tóte scólele nóstre confessionali popolari in functionarea loru, dér' ar' incetá cu ele de-odata si instructiunea intelectuala a poporului romanu, care luase unu saltu asia de imbucuratori dela eliberarea acelu'i de sub jugulu de feru a triplulu sclavagiu din evii trecuti. Ne fiendu pe de alta parte erariulu statului in positiunea de a inlocuí scolile confessionali cu scóle de ale statului, ar' trebui se urmeze stagnare si apoi cea mai dore-rósa reactiune in invetiamentulu, in desvoltarea intelectuale si morale a poporului.

Nescienti'a animalica si selbatacia barbarica s'ar' incuibá in anim'a poporului si in scurtu timpu ar' peface intrég'a populatiune rurala in totu atati'a proletari si heloti. Pentru cá din necultura si nescienti'a se nasce ruin'a materiala, seracia si coruptiune; din acésta demoralizare absoluta, care aduce cu sine subminarea ordinei si a pacei pēna la negrulu blastemu alu disolutiunii totali a societati omenesci prin comunismu, nihilismu si alte asemenea frupte a tractarei neintielepte si neumane cu popórele. . . !

Nici din punctu de vedere mai inaltu de statu nici din celu administrativu-politicu nu aflamu nici o necessitate de a riscá tóte acestea pentru ilusiunea de a creá unu „regnum unius lingue“, cá-ci pentru aceea, cá functiunarii de statu si municipali maghiari se se póta intielege cu poporulu ro-

manescu a ingrijitu din destulu legea despre egal'a indrep-tatire a nationalitatiloru (XLIV din 1868). Si spiritulu si liter'a acestei legi (§§. 5, 5, 7, 27) sustienu acelu principiu unicu rationabilu in evulu nostru, cá e datori'a functionariulu de a invetá limb'a poporului.

A sterge principulu acésta, cumu intentionéza proiectulu de lege sub cestiune, si a-lu inlocuí cu celu retroversu cá multimea e datore a-si insusi limb'a functionariulu, insemnéza a turburá ordinea naturei; o incercare ce s'a resbunatu de sute de ori in modu crudelu in contra celoru mai temerari tirani.

Déca inse proiectulu de lege din cestiune intentionéza abrogarea indirecta a susu citatei legi despre egal'a indrep-tatire a nationalitatiloru — care si asia se mai observéza numai in partile sale nefavorabile pentru nationalitati — atuncu nu potemu a nu dechierá pasulu acésta de un'a asemenea violentia a drepturiloru omenesci, de unu atentatu in contra esistentii individualitatii nóstre nationali.

5. Cea mai vetamatóre, dér' totuodata si cea mai fatala lature a proiectului de lege e chiar'a intentiune de a nimici legile fundamentali ale ambelor biserici respective confessiuni romane.

Amu esperiatu in modu destulu de dorerosu, cátu de puçina valóre au in patri'a nóstra drepturile acuirate si garantate prin tóte formele si factorii legislatiunii; pentru acésta nici, cá ne vomu provocá la faptulu, cá caracterulu romanescu ale ambelor nóstre biserici e recunoscutu si garantatu prin legi inarticulate, prin bulle pontificali si prin pré inalte diplome. — Cá-ci unde a ajunsu securitatea de drepturi in acelu stadiu, incátu le póte sterge ministrulu cu un'a trasura de pēna; acolo a incetatu si posibilitatea de a-se aperá cu dreptulu si legea. — Trebuie se atragemu inse cu tóta seriositatea atentiunea Escelentiloru Vóstre asupra intrebarei, cá ce va urmá atuncu, déca in urm'a atátoru subminari se voru sgudui temeliele bisericeii si a confessiuniloru nóstre?!

Vai si amaru acelu poporu si acelei tieri unde se rumpu catusiele passiunelor omenesci; dér' vai si amaru si de acelu statu, in care barbati dela cárma sunt destulu de imprudenti de a deschide pórt'a fanaticismulu religionariu.

Niciodata nu a sangeratu Europ'a mai tare, cá atuncu candu erau necessitate popórele de a aperá credinti'a stramosiésca cu viéti'a si averea loru, si nicairea nu a sangeratu mai crancenu, decátu acolo, unde s'au sguduitu temeliele bisericeii, s'a suspendatu religiunea si s'a instrainatu poporulu de cultulu divinu confessionalu.

Din tempulu preistoricu, dela dio'a Sodomei si Gormorhei pēna la noi, pēna la dilele comunardismulu parisiann (1871) s'a probatu de nenumerate ori preceptulu, cá nimiru religiozitatii si nimiru societati omenesci.

Cruciatele, resbelulu celu de 30 ani si sangerós'a insurectiune a crestiniloru din peninsul'a balcanica sunt indegetari destulu de chiari despre acea, unde va duce o politica, care calca in peciore cea ce e mai scumpu unui poporu crestinu, bisericea, religiunea si confessiunea lui.

Ne tememu de urmarile acestea teribile ale unei legi in sensulu proiectului din cestiune, si mai alesu ne tememu tocmai pentru cá poporulu romanu e inapoiatu in cultur'a intelectuale si nu va poté precepe, cá e de lipsa cá „se-se intinda fiacarui cive a patriei ocaziunea de a invetá limb'a maghiara.“ La densulu predominéza inca instinctulu naturalu, éra acésta nu alege in mediulóce, candu e vorb'a de a-si aperá esistenti'a propria.

Vedemu, cá chiaru si faim'a despre acestu proiectu de lege, carea sburá, cá unu fulgeru dela unu capetu la celalaltu alu tierii, provocá un'a iritatiune febriculósa a spireteloru.

Din acestea considerante credemu a implini un'a sacra datorintia catra patria si statu, déca invocandu seriós'a atentiune a Escelentiloru-Vóstre asupra celoru espuse pēna aici:

Ve rogamu, cá presentandu-Ve inainte. Maiestatii Sale Prégratiosului nostru Imperatu si Rege Apostolicu se-Lu rogati pré umilitu in numele nostru si alu intregi natiuni romane, cá Se-se indure pregratiosu a nu admite cestionatulu proiectu de asternere in corpulu legislativu alu tierii.

Cari dintralte suntemu ai Escelentiloru Vóstre cu cea mai piósa veneratiune de adicti fii sufletesci.

Clusiu in 6 Februariu 1879.

Inteliginti'a din municipiulu clusianu.

(urméza subscrierile.)

Vien'a, 2 Februariu n. 1879.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

(Balulu romanu in Vien'a.) Balulu romanu arangiatu de tenerimea romana de aici in 15 a l. c. in folosulu societati „Romania-Juna“ a reesitu preste tóta asteptarea de splendidu. Unu publicu fórte distinsu si elegantu, frumsetiuri orientale, cari produsera admiratiune comuna, decorara elegant'a sala a „Grand-Otelului“, care abia potú cuprinde publiculu numerosu. Dela introducerea s'a in carnavalulu de elita a resiedintiei halulu romanu a fostu unulu din cele mai elegante; balulu presinte inse a intrecutu pe tóte cele de mai inainte, atátu prin splendóre, cátu si prin presentia unor persóne fórte inalte. De siguru,

ca această reusita trebuie se-o multiaminu atât referințelor bune dintre Austri'a și Romani'a, cât și bravurei ostasiului romanu, care nea castigat într'unu modu nespusu simpatie straiinilor.

Alteti'a S'a regala archiducele Albrecht a binevoitu a onorá balulu romanu cu inalt'a-i presentia. Pe la 10 óre, candu s'a observat sosirea inaltului óspe, fú intreruptu Quadrilulu, ce se dansá, capel'a intoná imnul poporalu, comitetulu l'a intimpinatu la intrarea s'a in sala si d-lu presedinte Drd. Blasianu ia esprimat in numele tenerimei romane cât si a comitetului adénc multiamita. Alteti'a S'a 'si esprimá „mirarea despre balulu romanu, pe care nu si-lu inchipuiá atât de splendidú“. Astfelu formandu comitetulu unu spaliru, fú condusu la tribun'a destinata pentru Alteti'a S'a, nu voi inse a ocupá loculu acest'a, ci pretinse sei punemu unu fotoliu pe tribun'a d-neloru patronesse, cari fura prezentate de d-lu presedinte Altetiei Sale; aci ocupá locu, conversá cam 1/2 óra, dupa acést'a facú o preambulare prin sala, oprindu-se într'unu locu, privi la dansulu, ce erá fôrte animatu, conversá cu deosebite persóne, se informá despre deosebite dame etc.

Câtra mai multi membri din comitetu se esprima Alteti'a S'a „despre bravura si patriotismulu soldatulu romanu care a invetiatu a-o pretiuíla diferite ocasiuni, precumu si despre fidelitatea poporulu romanu câtra Maiestatea S'a“.

Cu totulu petrecú Alteti'a S'a cam un'a óra si jumetate in midiuloceulu nostru, donandune si sum'a considerabila de 50 fl. v. a. Ne esprimamu inca odata adénc'a nóstra multiamita față de inalt'a atentiune aratata de Alteti'a S'a, si-lu asiguramu, cá atât poporulu, cât si soldatulu romanu sunt si voru remané acei fideli supusi inaltei case domnitóre, cari au fostu in tóte timpurile.

Dintre persónele inalte, ce au mai binevoitu a ne onorá, amintimu inca pe Esc. S'a d-lu ministru de esterne Andrásy cu Escel. S'a d-lu ministru Hoffmann, Escel. S'a d-lu ambasadoru alu Romaniiei Balaceanu cu primulu seu secretariu d-lu Steriade, Escel. S'a d-lu ambasadoru alu Turciei Essad-Bey cu doi secretari, consululu Persiei, secretariulu ambasadei nord-americe d-lu Delaplaine, Escel. S'a d-lu maresialu Tiller, directorulu arsenalulu contele Wimpffen, directorulu telegrafeloru, d-nii deputati: Dumba, Russ, Forreger, contele Ladislau Károlyi, d-lu br. Taxis de Bordon'i'a, d-lu br. Wertheim, contele Franc. Montecuccolli, principele Paul Wrede s. a. — Petrecerea au fostu tare animata, si a duratu pēna diminetia la 5 1/2 óre.

Mare efectu au produsu doue piese musicale noue, ce le aveamu in ordinea de dansu. Noulu valsu „Romani'a-Juna“, compusu si dedicatu societatii de d-lu Iuliu Wiest, comp. curtii romane, a fostu tare bine primitu de publiculu vienezu, încátu aplausele nu se mai fineau. Ce e dreptu, nici nu se poté altfelu dela unu componistu atât de renumitu cá d-lu Wiest. Rogamu pe d-lu Wiest se primésca asigurarea destinsiei nóstre stime si consideratiuni ce io pastramu, pentru buavointia si atentiunea, ce a aratatu față de balulu nostru. — Noulu Quadrilu „Stéu'a-Romaniiei“, compusu de d-lu maiestru de capela C. M. Ziehrer, (dirigintele muzice la balu) si dedicatu d-neloru patronesse ale balului romanu, fú salutat de publiculu vienezu, care scie fôrte bine apretii piesele frumóse, cu aplause indelungate. Acestu Quadrilu este compusu dintr'o collectiune de doine si hore nationale a d-lui Ziehrer, care, petrecandu prin Transilvani'a, s'a interessatu multu de melodiele romane, ceea ce documentéza pe deplinu piesa presenta, care intr'adeveru este unu capu de opera, si nu putem decatu se-lu felicitamu pe d-lu Ziehrer pentru nou'a devéda de talentulu musicalu, ce si de astadata l'a documentatu într'unu modu atât de frumos. Rogamu pe d-lu Ziehrer se primésca multiamitele nóstre pentru acést'a atentiune. Atragemu atentiunea si a onor. publicu romanu iubitoriu de musica, asupr'a acestoru compositiuni de totu frumóse, si-lu rogamu se incuragieze pe d-nii amentiti in întreprinderea d-loru de a se ocupá cu music'a nóstra nationala.

Spesele avute cu arangiarea sunt in parte acoperite din venitul ce l'amu avutu din Vien'a, acestu venitu avemu in prima linia alu multiamí On. D-ne patronese, cari au desvoltatu, cá si comitetulu, o activitate câtu se poté de energica. — Dintre patronese au luat parte la balu D-nele: Dumba, Filisianu, Trapsia si Kanitz, ér' D-nele Balaceanu si Opolzer fiindu bolnave nu au potutu fi de față. Rogamu pe Onor. D-ne precumu si pe On.

publicu vienezu se primésca multiamitele nóstre cele mai ferbinti.

Venitul curatu este destinat pentru „Romani'a-Juna“, rogamu deci si pe Onor. publicu romanu din patria se ne imbrașiosieze totu cu caldura aceea celu pușinu, cu care ne au imbrașiosiatu straiinii, cá astfelu se potemu asigurá existinta acestei soc. romanesce aici in strainatate. Amu vorbitu destulu noi despre balulu nostru, si cá Onor. publicu romanu se fia convinsu despre aceste, vomu citá numai vreo câteva sire din „Presse“ de aici despre balulu nostru. Cu placere asiu citá intru adeveru magulitórele reporturi ce au aparutu in „Tageblatt“, „Neue freie Presse“, „Fremdenblatt“, „Deutsche Zeitung“ de aici, cari siguru facu onóre nu numai tenerimei, ci întregi natiuni. Temerea inse, cá Onor. D-nu redactoru, din lips'a de spatiu, nu-mi va poté da locu întregulu raportu, in pretiutulu D-sale diariu, me silesce se renuntiu dela propusulu meu. Eata cuvintele „Presse“ :

„De mai multi ani esista aici o societate „Romani'a-Juna“, a carei scopu este: a servi de centru intalnirilor tuturor studentiloru romani ce petrecu in Vien'a, ajutoarea reciproca, cultivarea limbei materne si desvoltarea spiritulu socialu. Romanii din Austro-Ungari'a si Romani'a, cari studiaza aici, sunt membri acestei societati, — dér' se intielege de sine, cá politic'a in această societate nu se propaga. Numai intrata, încátu Romani'a insasi dela evenimentele din 1877 a luat o positiune mai inalta, si soldatii romani si au eluptatu stim'a lumei, de atunci a devenitu si positi'a sociala a romaniloru cu multu mai favorabila. Acést'a se observa si in societatea „Romani'a-Juna“ si s'a observatu si la balu, care 'lu arangiara membrii acestei societati in 15 l. c. in „Grand Hotel“. Cele d'antainu cercuri ale resiedintiei si-au tramisu reprezentanti la acestu balu si cele mai bune familii ale Vienei au luat parte la acesta. Lucsulu in toaleta, care 'lu portara damele, era egal cu acela dela ori ce balu de elita; nu vedeai decatu toaleta de matasa si atlas si sculele cele mai avute. Cá patronesse erau D-nele Dumba, Filisianu, Trapsia si Kanitz; D-nele Balaceanu si Opolzer au fostu impedeate prin morbu. Câtra 10 óre veni D-nulu Archiduce Albrecht in sala, si music'a intoná imnul popolaru. Este de siguru primadata, cá D-lu Archiduce a onoratu „Grand Hotelulu“, precumu au fostu si primadata, cá a onoratu balulu romanu cu presentia s'a. D-lu Archiduce petrecú preste o óra, conversá cu patronessele, cu ministrulu de esterne Contele Andrásy cu ambasadorulu Romaniiei Balaceanu, si cu membrii comitetulu.“ —

Valeriu.

Diverse.

(Productiunea si petrecerea colegiala.) arangiata de societatea sodaliloru romani din Brasiovu Joi'a trecuta, a reesitu câtu se poté de bine si spre multiamirea deplina a publiculu, care ocupase mai tóte mesele din sala otelului „Nr. I“. In scurtu timpu tener'a societate si-a formatu unu coru fôrte frumosu de barbati, care a esecutat cu precisiune piesele: „Balcescu murindu“, „Cantulu gintei latine“ si „Hor'a Grivitiei“. Cuventulu de deschidere despre viétia sociala a meseriasulu romanu in presentu si viitoriu a fostu primitu cu viua multiamire din partea publiculu petrundu de marea importantia, ce o au astadi meseriile la noi romanii. Grutulamu din anima sodaliloru romani pentru succesulu celu bunu, reportatu cu acést'a prima ocasiune si felicitamu cu deosebire si pe mentorele lor par. B. Baiulescu, presedintele societatii romane pentru spriginirea meseriiloru. Amu observatu cu placere presentia mai multoru comercianti de frunte din Brasiovu cu familiile lor. Dupa terminarea programei s'a inceputu petrecerea, intrandu cu totii in Hora, care a fostu urmata apoi de celelalte jocuri. Dorimu cá publiculu romanu se imbrașiosieze pe viitoriu câtu mai multu acést'a tinera societate.

(Reuniunea romana de gimnastica si cantari.) nepotendu tiené adunarea s'a generala convocata pe 21 Ianuariu st. v. din caus'a numerulu peste mesura micu alu membriloru, ce se presentara, comitetulu subscrisu 'si ia voia prin acést'a a aduce la cunoscintia d-loru membrii ai Reuniunei, cá viitóra adunare generale se va tiené Dumineca in 18 Februariu st. v. in sala de dessemu a gimnasiulu romanu gr.-or. la 3 óre dupa amédu cu numerulu de membrii ce se va presentá.

(Esercitiile rezervistiloru.) O scrisóre circulara a ministrulu de honvedu incunoscintiaza pe iurisdictioni: „cá Maiestatea S'a a ordonat cu p. in. decisiune dela 2 Novembre an. tr. cá in cursulu anulu 1879 se nu se tieza la nici unu corpu alu armatei esercitiile de

arme periodice ale rezervistiloru“ (per. Waffenübungen).

(Budgetulu Dobrogei pe anulu 1879.) „Monitorulu oficialu“ dela 30 Ianuarie curentu publica unu decretu, prin care veniturile si cheltuelile Dobrogei pe anulu 1879 se fieséza, precumu urméza: Venituri: Patente 100,000 franci séu lei noi, Fonciera 100,000 fr., Licentia asupr'a beuturiloru spirituóse 100,000 fr., Vami 2.000,000 fr., Tacsé asupr'a tutunulu 100,000 fr., Timbru si inregistrare 50,000 fr., Beaturi spirituóse 50,000 fr., Tacsé pentru pasionarea oiloru pe dom. St. 500,000 fr., Padurile 20,000 fr., Pescariile si stuhariile Dunarei 200,000 fr., Sarea de mare 30,000 fr. Cu totulu 3.250,000 franci. Cheltueli: Serv. dependinte de minist. de interne 1.594,160 franci 84 cent., minist. de esterne 70,800 fr., minist. de justitia 388,749 fr., minist. de culte si instr. 211,400 fr., minist. de lucrári publ. 200,000 fr., minist. de finace 550,320 fr., Fondulu pentru deschidere de credite necesarii pentru intimpinarea diferiteloru cheltueli ce nu se potu prevedé 100,000 fr. Cu totulu 3.115,512 franci 84 cent. Budgetulu Dobrogei dér' infașisandu la venituri sum'a de 3.250,000 franci, ér' la cheltueli 3.115.512 fr. 84 cent. se incheiá cu unu escedentu de 134,487 fr. 16 cent.

(Cetivayo si Zulii.) Despre poporulu africanu Zulu si regele seu, care a reportatu de curédu cunoscut'a victoria asupr'a anglesiloru, circuléza multe schitie caracteristice si anecdote. Cetivayo tractéza pe supusii sei fôrte aspru. Se dice cá într'o di veni la Cetivayo unu calatoriu strainu, pe care-lu primí, cá óspe, câtra acest'a dise Cetivayo; „Eu potu face cu ómenii mei tóte, câte-mi plac.“ Cá proba chemá 30 de ómenii de ai sei la sine si le porunci se-i aduca unu leu viu. Indata cei 30 de insi o luara la pecioru. Peste o septemana se mai întórsera numai 15 insi aducédu unu leu viu legatu, ceialalti perisera la venatu. Prob'a fú data si Cetivayo omóri leulu cu o sulitia. O asemenea intemperate se spune despre Dingan, unchiulu lui Cetivayo. La inceputulu secululu nostru Zulii erau o semintia neinsemnata sub capeteni'a Seprangaon'a. Acesta avea unu fiu mai tineru cu numele Ciaca, care amenintiatu fiindu de frate-seu celu mai mare fugi la unu principe vecinu, unde se facú unu ostasiu vitézu. Cu ajutorulu acelu principe navali asupr'a frate-seu si-lu omóri si se facú domnu peste poporulu seu. Dupa aceea navali asupr'a fiulu binefacatorulu seu si supuse o semintia dupa cealalta asiá, încátu impreunandu cu armat'a s'a cei mai voinicii din aceste semintii, isi facú o armata de 100,000 de feciori. Ciaca 'si castiga numele de Napoleonu alu Africeii meridionale. Elu fú omoritu in 1827 de frate-seu Dingan. Incontr'a lui Dingan se sculá frate-seu Pand'a, carelu invinse si se facú la 1840 rege. Pand'a avú doi fii Umbulazi si Cetivayo, dintre cari iubiea mai multu pe celu dintainu. Cetivayo navali 1856 cu 20,000 de ómeni asupr'a frate-seu, care i-se opuse numai cu 8000 de ómeni. Unu macelu teribilu se incepú. Tóta puterea lui Umbulazi fú nimicita într'o di. Umbulazi cadíu viu in manile fratelui seu, care-lu belí de viu, dupa aceea presará carnea cea convulsiva cu cenusie ferbinte si furnici negre, in urma 'i sfarimá cóstele; 'i scóse anima, pe care o mancara ostasii sei. Dupa aceea 'si aduná Pand'a regimentele sale cele betrane credincióse, atacá pe fiulu seu celu rebelu, sfarmá puterea lui si acumu tiranulu trebuí se ie lumea in capu. Si acest'a 'si castigá inse o partida puternica si acum'a domniea tat'a si fiulu unu lēnga altulu pēna la 1872, candu morí Pand'a. Dela Ciaca fiecare principe alu Zuliloru se privese cá domnulu lumii. Ciaca omóri 20,000 de supus spre marirea festivitatii funebrele a mamei sale. Dela 1840 principii Zuliloru n'au mai esitu din positiunea lor amenintiatóre. Totu la doi ani strigatulu: Vine Pand'a seu vinu Zulii, bagá spaima in colonistii anglesi si holandesi, cari locuiescu sute de mile quadrate respiti.

Scire ultima.

Tirnov'a, 23 Februariu. — Principele Dondkoff-Korsakoff a deschisu astadi, la 10 óre a. m. Adunarea notabililoru bulgari. Elu a pronuntiat unu discursu fôrte aplaudatu. Membrii comisiunii europene pentru Bulgari'a asistau la ceremoni'a de deschidere.

La numerulu acest'a se adauge unu catalogu de semintie si plante dela firm'a Tauffer Ferencz din Clusiu.

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu
Tipografi'a: Ioane Gótt si fiu Henriou.